

Jaarverslag Ontdekhoek 2014

Voorwoord

2014 is een jaar van onderzoek geweest, gericht op de toekomst.

Center Parcs in Chaumont, Frankrijk, was op zoek naar een educatieve activiteit voor bezoekers, vooral bij wat minder weer. Hiervoor waren al eerder contacten gelegd met de Ontdekhoek. Besloten werd dat van 1 september 2014 tot eind januari 2015 Center Parcs een pilot uit zou voeren met de exhibits van de Ontdekhoek om te kijken of dit aan zou slaan bij de Franse bezoekers.

In december 2013 rondde het Onderzoeksbureau ZKA de analyse “Ontdekhoek, vaststellen en doorrekenen optimale toekomst-model” af. In het voorjaar 2014 werd dit uitgewerkt tot een implementatieplan.

Eind 2013 was er voldoende geld verworven voor de ontwikkeling en bouw van een science wall, een muur van laden met lesmateriaal, proeven en verdiepingsopdrachten. De eerste science wall verrees in de Ontdekhoek Rotterdam en een tweede en derde zijn in aanbouw op twee basisscholen in Lelystad

In 2013 is het Fonds Ondersteuning Science Centra, waar de Ontdekhoek gedurende meer dan 10 jaar jaarlijks €50.000 van heeft mogen ontvangen, opgeheven. Gelukkig heeft de Ontdekhoek met onze groeiende kennis van fondsenwerving dit bedrag ruim gecompenseerd door de aangeworven fondsen. Hierdoor hebben we in 2014 kinderen de Ontdekhoek kunnen laten bezoeken die daar anders nooit de kans voor hadden gekregen.

Samen met een particulier initiatief dat via de Voedselbank kansarme gezinnen selecteert, zijn in Rotterdam kinderen en gezinnen bij de Ontdekhoek op bezoek geweest. Onderzocht wordt hoe dit naar alle vestigingen kan worden uitgebreid. Door deze manier van werken maakt de Ontdekhoek duidelijk dat zij er voor ieder kind wil zijn en dat ieder kind de kans moet krijgen ook buiten school op een aantrekkelijke manier met techniek in aanraking te kunnen komen.

Ook dit jaar zijn er weer exhibits bijgekomen en zijn verbeteringen aangebracht. Dit blijft een zaak van Denken → Doen → Verbeteren in onze weerbarstige praktijk.

In 2015 zal een nieuwe directeur worden aangezocht die na een inwerkperiode en goed functioneren de oprichter en directeur Bert Nagel gaat vervangen. De kansen zijn groot dat in 2015 een nieuwe Ontdekhoek van start kan gaan in Nieuwegein.

Drs. Mieneke Knottenbelt
Voorzitter Raad van Toezicht

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Bezoekersresultaten Ontdekhoek 2014	4
Verslag per locatie	5
Overzicht locaties 2014	5
Ontdekhoek Rotterdam (sinds 1986)	5
Ontdekhoek Den Bosch (sinds 1994).....	6
Ontdekhoek Zwolle (sinds 1996)	6
Ontdekhoek Amsterdam (sinds 2010).....	7
Overige activiteiten	8
Center Parcs.....	8
Fondsenwerving	8
R&D.....	10
ANBI-status	10
PR, communicatie en samenwerking	11
PR.....	11
Media en publiciteit.....	11
Social media.....	12
Communicatie.....	12
Samenwerkingen	13
Bestuursontwikkeling	13
Onderzoek.....	13
Code Cultural Good Governance.....	13
Opvolging directeur	13
Organisatiestructuur	14
Raad van Toezicht.....	14
Raden van Advies.....	14
De medewerkers.....	14
Werkoverleg	15
Beloningsstructuur	15
Een blik in de naaste toekomst	16
Bijlage A: Mensen betrokken bij de Ontdekhoek in 2014	17
Medewerkers Ontdekhoeken 2014.....	17
Raad van Toezicht 2014.....	18
Raden van Advies.....	19
Freelancers	19
Bijlage B: NAW-gegevens vestigingen	20

Inleiding

Stichting Ontdekhoek Nederland zet zich ervoor in om kinderen van 4 tot 14 jaar enthousiast te maken voor techniek, en hen daar spelenderwijs ervaring mee op te laten doen. Op de verschillende locaties van de Ontdekhoek kunnen kinderen zelf aan de slag met een dertigtal onderwerpen, de exhibits, en kunnen ze werkstukjes maken met veel ruimte voor eigen ideeën en verbeteringen.

De exhibits zijn uitnodigend: ze zijn niet te groot of te onhandig voor kleine kinderen, en er mag rommel gemaakt worden. Er lopen medewerkers rond om bezoekers te helpen met het beginnen van nieuwe activiteiten en om kort uitleg te geven. Bezoekers krijgen een plankje waar ze op aftekenen welke activiteiten ze al gehad hebben, en waarmee ze materialen kunnen halen bij de medewerkers. Dit maakt het laagdrempeliger om een medewerker aan te spreken en bevordert de concentratie – het nodigt uit tot één proef tegelijkertijd doen.

Bijzonder aan de Ontdekhoek is dat ouders hun kinderen niet mogen helpen of voordoen hoe iets moet. Hierdoor krijgen ze de kans om hun kinderen zelfstandig bezig te zien en kwaliteiten en interesses te ontdekken die misschien nog niet eerder opgevallen waren. De kinderen gaan innovatief en creatief met de materialen om, vooral wanneer ze zich realiseren dat niemand ze zal vertellen dat er maar één ‘juiste’ manier is – een groot contrast met de goed/foutcultuur op school.

Ontdekhoek Rotterdam, de oudste locatie, bestaat inmiddels 28 jaar. 28 jaar ervaring met het enthousiasmeren van kinderen en het ontwikkelen van het concept van de Ontdekhoek. Uit onze cijfers blijkt dat kinderen graag de hele middag blijven, en dat de Ontdekhoek aantrekkelijk is voor allerlei kinderen: kleuters en brugklassers, jongens en meisjes, wel of niet al geïnteresseerd in techniek. Ook het hebben van een handicap of hoogbegaafd zijn staat genieten van de Ontdekhoek niet in de weg, en kinderen uit verschillende milieus voelen zich welkom. Opvallend is dat vrouwen (moeders en vrouwelijke leerkrachten) en meisjes geen drempels ervaren in de Ontdekhoek, terwijl omgevingen die techniek promoten toch vooral met mannen geassocieerd worden.

De Ontdekhoek hanteert voor zichzelf én voor haar bezoekers de aanpak Denken → Doen → Verbeteren. Dit blijkt succesvol: veel leerlingen die via school bij de Ontdekhoek komen, komen met ouders of andere volwassenen terug voor een herhalingsbezoek of om een verjaardag te vieren. Werkstukjes worden soms jarenlang trots als goede jeugdherinnering bewaard.

Ook op andere gebieden presteert de Ontdekhoek goed: vergeleken met andere science centra scoort de Ontdekhoek hoog op kengetallen zoals bezoekers per 100 m² per jaar, verblijftijd in ruimtes niet groter dan 300 m², significant herhalingsbezoek, en het percentage jonge kinderen. De beperkte mogelijkheden en ruimte blijken beter geschikt te zijn voor die doelgroep dan grote science centra waar veel gelezen moet worden. Zo bereikte NEMO in 2013 35.000 leerlingen onder de 13 jaar en de Ontdekhoek 24.000. Dat is 69% van het resultaat van NEMO, maar dan nagenoeg zonder subsidies.

Bezoekersresultaten Ontdekhoek 2014

In 2014 ontving de Ontdekhoek in totaal 60.574 bezoekers, van wie 32% kinderen die met school naar de Ontdekhoek komen. Het hoogste percentage schoolbezoeken was in Den Bosch, waar schoolbezoeken 41% van het totaal aantal bezoekers voor hun rekening namen. Rotterdam had met 24% het laagste percentage schoolbezoeken. Circa 41% van het totaal aantal bezoekers bestond uit kinderen die buiten school om naar de Ontdekhoek kwamen.

Aantal bezoekers	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rotterdam	33.747	34.660	34.138	27.048	24.914	21.192
Den Bosch	22.200	22.801	22.552	19.711	19.475	17.768
Zwolle	14.302	13.215	13.838	11.247	10.367	10.359
Sittard	15.289	14.058	12.171	10.006	7.868	112
Amsterdam		8.176	13.677	12.350	10.933	11.143
	85.538	92.910	96.376	80.362	73.557	60.574

Bezoekersaantallen door de jaren heen

De economische crisis, de afgenomen consumentenbestedingen en de bezuinigingen in het basisonderwijs laten ook bij de Ontdekhoek nog steeds hun diepe sporen achter. Ook 2014 liet geen verbetering van de bezoekersaantallen zien. Na een daling van 15% in 2012 en 8% in 2013, is het totaal aantal bezoekers in de overgebleven vestigingen in 2014 met nog eens 8% gedaald. Daarnaast heeft de sluiting van de vestiging in Sittard natuurlijk ook gevolgen gehad voor het totaal aantal bezoekers.

We hebben op deze daling gereageerd door de openingstijden te beperken. Alle vestigingen zijn nog steeds op dinsdag en donderdag gesloten, behalve tijdens schoolvakanties en wanneer er een schoolbezoek is geboekt. Hier merken particuliere bezoekers gelukkig niets van: dinsdag en donderdag vallen, buiten vakanties of feestdagen, onder leerplichtige tijden, dus zit de overgrote meerderheid van de doelgroep op die momenten op school. Doordat de Ontdekhoek voor Rotterdam de ANBI-status verworven heeft, kon door donaties van fondsen gratis schoolbezoeken worden aangeboden. Vooral basisscholen in achterstandswijken hebben hier veel aan gehad, en hiermee kon voor een deel de daling van de bezoekersaantallen worden opgevangen. Alle vestigingen hebben eind 2014 te horen gekregen dat zij met terugwerkende kracht vanaf januari 2014 een ANBI-status zullen krijgen, dus dat biedt diverse mogelijkheden voor fondsenwerving, aangezien de meeste fondsen een ANBI-erkenning als voorwaarde stellen.

Een ochtendaanbod op zaterdag, met 50% korting op de entree, is in alle vestigingen goed aangeslagen en in Rotterdam en Amsterdam ook op zondagochtend ingesteld.

Als marketingtool bieden we schoolbezoek tegen een gereduceerd tarief in wijken met hoogopgeleide ouders, om zo zowel naamsbekendheid als betaald herhalingsbezoek te genereren. Ten opzichte van andere marketingmiddelen zijn de kosten laag, wordt de doelgroep bereikt en wordt gebruik gemaakt van het netwerk van scholen om bekendheid op te bouwen.

De vestiging in Den Bosch laat zien dat deze werving al vele jaren succesvol is, hoewel voor haar opbouw meerdere jaren nodig zijn.

Verslag per locatie

	Ruimte	Aantal fte	Open	Aantal bezoekers
Rotterdam	285 m ²	3,0	Wo, vr, za, zo	21.192
Zwolle	175 m ²	1,9	Wo, vr, za	10.359
Den Bosch	300 m ²	2,9	Wo, vr, za	17.768
Amsterdam	325 m ²	2,2	Wo, vr, za, zo	11.143

Samenvatting per vestiging

	Rotterdam		Den Bosch		Zwolle		Amsterdam	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Kinderen	9.438	45%	5.976	34%	4.344	42%	4.796	43%
Volwassenen	6.635	31%	4.513	25%	2.664	26%	2.892	26%
Leerlingen	5.119	24%	7.279	41%	3.351	32%	3.455	31%
Totaal	21.192		17.768		10.359		11.143	

Aantal bezoekers per vestiging

De Ontdekhoek had in 2014 vier vestigingen: in Rotterdam, Zwolle, Den Bosch en Amsterdam. De vestiging in Sittard is per 1 januari 2014 gesloten. Voor alle vestigingen geldt dat de lokale teams zelfstandig te werk gaan en ondanks de bescheiden financiële beloning graag bij de Ontdekhoek werken. Alle vestigingen kennen weinig verloop, wat de hechtheid en samenwerking bevordert.

Overzicht locaties 2014

Ontdekhoek Rotterdam (sinds 1986)

Ontdekhoek Rotterdam is de oudste Ontdekhoek, met het hoogste bezoekersaantal.

De nieuwe locatie levert een nadeel op van ongeveer 7.500-10.000 bezoekers op jaarbasis. De oude locatie lag midden in het centrum, bevond zich dicht bij de metro en had een aantrekkelijke infrastructuur. De huidige locatie ligt meer in de periferie, bevindt zich midden in een woonwijk en is minder goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

Fondsenwerving

In 2014 heeft de in 2013 opgestarte fondsenwerving goede resultaten opgeleverd, die het wegvallen van de subsidie van het Fonds Ondersteuning Science Centra (FOSC) voor het belangrijkste deel heeft gecompenseerd. Van het FOSC heeft de Ontdekhoek de afgelopen 10 jaar jaarlijks €50.000 euro steun mogen ontvangen, en we mogen dus zeer tevreden zijn met de resultaten van de fondsenwerving.

Scholen hebben door bezuinigingen steeds minder mogelijkheden voor 'leuke dingen', en maken graag gebruik van externe hulp voor hun techniekonderwijs. Hoewel het lijkt alsof de financiering van scholen vanuit overheden een solide basis vormt om ook werkelijk van die externe hulp gebruik te kunnen maken, is de werkelijkheid dat er voor techniekonderwijs niet of nauwelijks middelen beschikbaar worden gesteld. Het ministerie geeft aan dat scholen hulp bij techniekonderwijs uit de vaste financiering moeten bekostigen. Daarom slaat de aanpak van de Ontdekhoek voor schoolbezoek goed aan bij scholen. De deal is: "Jullie slepen de kinderen naar de Ontdekhoek en zorgen voor het vervoer. Wij zorgen voor zowel de financiering als het bezoek." Dit geeft een partnerschap met de scholen. Reviews van leerkrachten over een bezoek zijn unaniem uitermate positief over de Ontdekhoek. De reviews worden nauwgezet verzameld en voor de fondsverwerving ingezet. Enkele zijn ook te lezen in dit jaarverslag.

Ontdekhoek Den Bosch (sinds 1994)

Ontdekhoek Den Bosch is in ruimtes van het ROC Koning Willem I College gevestigd en past geheel binnen het beleid van de school. Het College richt zich erop om gedurende lange tijd naar het ontwikkelingsproces van kinderen te kijken en hen bij te staan in het bereiken van een optimale fit met de arbeidsmarkt. De Ontdekhoek vervult een belangrijke schakel aan het begin van deze keten.

Sinds 2007 betaalt de Gemeente Den Bosch de entreprijs van de Ontdekhoek voor 2000 leerlingen van basisscholen uit de gemeente. Dit is ongeveer 25% van het totaal aantal kinderen van 4 tot 12 jaar in Den Bosch. De gemeente spant zich in voor een doorlopende leerlijn, waarvan de Ontdekhoek het voorportaal kan zijn. De Ontdekhoek omarmt dit idee al sinds haar oprichting in de jaren 80 van de vorige eeuw.

"Heel leuk hier! Iedereen kan zelf kiezen dus doet iets wat in zijn straatje past. Niemand heeft zich verveeld. We komen tijd te kort! Wat een leuke dingen.

"De waarde is dat kinderen die zelf weinig tot niet op ontdekking gaan, hier wel kunnen ontdekken. Basale vaardigheden en kennis op het gebied van techniek worden geleerd. Bij ons wordt er te weinig gedaan aan techniek. Dit is een mooie opener om kinderen weer enthousiast te maken."

Ontdekhoek Zwolle (sinds 1996)

Ontdekhoek Zwolle bevindt zich in het Techniekgebouw van Hogeschool Windesheim en is met een oppervlakte van ca. 175 m² één van de kleinere Ontdekhoeken.

Ook in Zwolle liggen plannen klaar om systematisch basisscholen te benaderen om hen op de mogelijkheden van de Ontdekhoek te wijzen. Na een ANBI-erkenning, die eind 2014 met terugwerkende kracht vanaf begin 2014 toegekend is, kunnen fondsen worden benaderd om basisscholen gratis op bezoek te laten komen. De ANBI erkenning is ook in Zwolle voor veel fondsen een voorwaarde.

In Ontdekhoek Zwolle komen al vele jaren groepen Armeense kinderen op bezoek, die door PAX Kinderhulp voor een vakantie naar Nederland worden gehaald. We maken ook op hen diepe indruk. Met het COA, het asielzoekerscentrum in Dronten, zijn besprekingen begonnen om

structureel een beperkt aantal gezinnen van asielzoekers een gratis bezoek en betaald OV aan te bieden.

Voor het Technasium Zwolle werd een project gedaan met brugklassers die voor de Ontdekhoeck een nieuwe activiteit moesten bedenken en ontwikkelen.

Ook zijn wij trots dat er in Zwolle al sinds 1996 een samenwerking bestaat tussen de Ontdekhoeck en de plaatselijke McDonald's – de McOntdek. Dit is een combinatie van een Happy Meal en een entreebewijs van de Ontdekhoeck. Langs deze weg worden er een paar honderd kaartjes per jaar verkocht. Helaas is het de andere vestigingen niet gelukt om een vergelijkbare samenwerking aan te gaan.

Ontdekhoeck Amsterdam (sinds 2010)

Ontdekhoeck Amsterdam is in 2010 geopend. De ruimte van Ontdekhoeck Amsterdam is door een strakke rechthoekvorm het meest overzichtelijk. Goede verwijsborden en online routebeschrijvingen ondervangen voor een belangrijk deel het probleem van de lastig te vinden ingang.

De ligging van Ontdekhoeck Amsterdam vlak bij metro/NS station Jan van Galen en vlak bij de ringweg (afslag S105) zorgt voor een bereikbaarheid in een groot voedingsgebied. Ontdekhoeck Amsterdam investeert erin om bezoekers van de Ontdekhoeck ook iets van de technische opleidingen van de naastgelegen school, het Mundus College, te laten zien, en daarmee de aangewakkerde interesse voor techniek toekomstperspectief te bieden.

Dijken bouwen en chips bakken

Overige activiteiten

Center Parcs

De directie van Center Parcs was al lange tijd geïnteresseerd in het concept van de Ontdekhoek. Medewerkers van Center Parcs die in het hoofdkantoor in Rotterdam werken en jonge kinderen hebben, zijn vrijwel allemaal bij de Ontdekhoek op bezoek geweest.

“Kinderen worden voldoende uitgedaagd. Als je wilt snappen wat de waarde is moet je komen kijken: zelden zie je kinderen al hun zintuigen gebruiken om de omgeving te exploreren als bij deze activiteiten. [...] Ontdekkend leren doet een beroep op allerlei schoolse vaardigheden.”

De inventaris van de per 1 januari 2014 opgeheven vestiging in Sittard is voor één euro uitgeleend aan Center Parcs. De exhibits zijn in een Parc in Chaumont, onder Orléans, opgesteld onder de naam La Fabrique des Machines Trucs. Het doel was om met een pilotproject inzicht te krijgen of het concept van de Ontdekhoek in deze specifieke omgeving van leisure in Frankrijk zou kunnen aanslaan. Hoewel hier veel energie in gestoken is, bleek het niet zo gemakkelijk te zijn de vonk te laten overspringen. De inventaris is intussen weer naar Nederland verhuisd om ingezet te worden voor een eventuele nieuwe vestiging in Nieuwegein.

Fondsenwerving

Vanwege de economische crisis, de bezuinigingen in het basisonderwijs en miljoenentekorten bij de helft van de basisscholen in Rotterdam is het nog steeds van groot belang dat de Ontdekhoek probeert scholen financiële tegemoetkoming te bieden voor een bezoek. Na het wegvallen van de FOSC-subsidie van €50.000 per jaar van het ministerie van OCW is stevig ingezet op fondsenwerving om schoolklassen gratis een bezoek aan de Ontdekhoek te laten brengen. Deze fondsenwerving behaalt steeds meer resultaat. Wij zijn de volgende fondsen grote erkentelijkheid schuldig: met dank aan hun gulheid heeft de Ontdekhoek dit jaar vele kinderen van ons aanbod kunnen laten genieten.

Bijdragende fondsen 2014

Deelgemeente Prins Alexander
Deltapoort Donatiefonds Delfshaven
Erasmusfonds
H.M.A. Schadee-fonds
Ida & Ida Stichting
Jansen-ten Cate Stichting
Linda Speerstra Foundation
Maarten Weldam Stichting
MF Foundation
Mr. A. Fentener van Vlissingenfonds
P.W. Janssen's Friesche Stichting
Ruusscher Stichting
Shell Nederland b.v.
Stichting Animus Donandi
Stichting Bada

Stichting BeSt
Stichting Butterdorp
Stichting Carelshaven
Stichting Daniël van der Vorm
Stichting der Maatschappij tot Nut van 't
Algemeen, departement Rotterdam
Stichting Dorodarte
Stichting Elise Mathilde Fonds
Stichting Fonds der Familie Antheunis
Stichting Gerrit Jeurissen Fonds
Stichting Henriëtte Fonds
Stichting Hulp na Onderzoek
Stichting Jeugdfonds Wees een Zegen
Stichting Kinderfonds van Dusseldorp
Stichting Learning Education Support

Stichting Loglijn
Stichting Marie Schippers Fonds/Stichting Co
Schippers Fonds
Stichting Mr. Cornelis Roozen Fonds
Stichting Mundo Crastino Meliori
Stichting N. van Ballegooijen Fonds
Stichting Nelis van Dril
Stichting Nibeki
Stichting Ondernemersbelangen Rotterdam
Stichting Organisatie van Effectenhandelaren
te Rotterdam (STOER)
Stichting Panta Rhei
Stichting Peter van Vliet Foundation
Stichting Solidarodam
Stichting Spaap

Stichting Steunfonds Jeugd
Stichting Steunfonds Jeugdbescherming
Rotterdam
Stichting St. Jansplaats
Stichting Swart-van Essen
Stichting Theodora Boasson
Stichting Tiny & Anny van Doorne Fonds
Stichting tot Weldadigheid van den
Allerheiligsten Verlosser
Stichting Weeshuis der Doopsgezinden
Stichting Willems-Koopfonds
Verenigde Feteris-de Baan en Semper Labor
Stichting
Vereniging Trein 8.28 H.IJ.S.M.

Daarnaast hebben ook enkele fondsen anoniem een bijdrage gedaan.

De ASN Bank heeft de Ontdekhoeck in 2014 op zeer praktische manier geholpen door een gratis advertentie te verzorgen.

Een andere gratis advertentie, in het blad van de NS, heeft voor de inlevering van een verheugend aantal kortingskaartjes gezorgd. Hiermee is het dus gelukt om velen op het bestaan en de mogelijkheden van de Ontdekhoeck te attenderen.

Fondsenwerving voor uitbreiding van aanbod

Een andere reden voor fondsenwerving was de behoefte het aanbod uit te kunnen breiden met verschillende proefjes, die aansluiten op de exhibits of die kinderen kunnen enthousiasmeren voor een bezoek aan de Ontdekhoeck. Er is een zogenaamde science wall ontwikkeld, een muur met lades met kleine proefjes. De science wall is bedoel om geplaatst te worden in de bestaande vestigingen van de Ontdekhoeck en elders op plaatsen met veel aanloop. De eerste science wall is geplaatst in de Ontdekhoeck Rotterdam en een tweede en derde zijn in aanbouw in twee basisscholen in Lelystad. Voor een maximale transferwaarde naar het basisonderwijs zal de proefjeswand in nauwe samenwerking met deze scholen worden gevuld.

In het voorjaar van 2014 is er een stuk in het maandblad *De Ingenieur* verschenen, met de oproep aan technisch Nederland om de opbouw van techniek in Nederland niet in zijn hemd te laten staan. Het stuk is goed ontvangen en was een reden voor uraniumverrijkingsbedrijf Urenco om nader kennis te komen maken. In samenwerking met Urenco zal de Ontdekhoeck een voor bezoekers interessante beschrijving ontwikkelen over scheidingstechnieken.

In 2014 hebben we onze bestaande banden met de Engelse Association for Science Education aangehaald. Hun publicatie, Primary Science UK, staat op een zeer hoog niveau en is al 25 jaar dé

inspiratiebron voor de Ontdekhoek. De Ontdekhoek vertaalt inzichten uit Primary Science UK naar de omgeving van een science center, met het doel in korte tijd zoveel indruk te maken dat een bezoek een leven lang wordt herinnerd. Onze aanpak heeft andere kaders dan een leerplan op school, waarin idealiter meer tijd beschikbaar is, en wil zich onderscheiden van de grote science centra die met hun mooie ruimtes en design onwennig aanvoelen voor jonge kinderen.

Elmo in een tandartsstoel

R&D

Elke donderdagavond wordt door het FT-team (Fun Timmer Team) aan het uitwerken van nieuwe exhibits gewerkt. Het FT-team bestaat uit Peter Kuipers, Pieter Dun, Niek Cannegieter en Bert Nagel. Zij werken samen met centrale onderhoudsman Sjoerd Boelsma.

Het FT-team ontwikkelt prototypes die langdurig aan vele kinderen worden blootgesteld in de woeste branding van de Ontdekhoek. Hierdoor kunnen er steeds weer verbeteringen doorgevoerd worden, geheel volgens de slagzin van de Ontdekhoek: Denken → Doen → Verbeteren. De Ontdekhoek is een van de weinig science centra ter wereld die alle exhibits zelf bedenkt, maakt en steeds weer aanpast om de match met de bezoeker steeds stapje voor stapje weer te verbeteren. In de ogen van subsidiërende overheden is dit vaak niet innovatief omdat er niet ingezet wordt op spectaculaire, geheel nieuwe exhibits. Iedere praktijk van wetenschap en innovatie werkt echter ook altijd volgens de weg van voortbouwen op wat er al bestaat. De werkelijkheid is dat innovatie komt door 99% transpiratie en 1% inspiratie, iets dat men op papier altijd graag andersom ziet.

Het R&D van de Ontdekhoek heeft dit jaar geleid tot nieuwe onderdelen zoals:

- een gebit controleren met het haakje en spiegel van de tandarts (Elmo in een tandartsstoel – zie foto)
- een nieuw spiegelspel
- vierkante zeepbellen maken
- een puzzel maken
- een knikkerbaan maken tussen de poten van een omgekeerde kruk of stoel
- een spijker en schroef smeden/maken
- snel en gemakkelijk het boek voor draaiorgelmuziek maken

De exhibits 'harmonograaf' en 'kijkoperatie' zijn in voorbereiding.

ANBI-status

Ideële organisaties kunnen in aanmerking komen voor het ANBI-keurmerk (Algemeen Nut Beogende Instelling)

"Het sluit aan bij de belevingswereld van de leerlingen. Ook het feit dat ze leren door te doen en te spelen is een effectieve vorm van leren waar in de klassen niet altijd ruimte voor is. De kinderen komen in aanraking met techniek, ik kan zien wat de kinderen leuk vinden, wat de behoefte bij de kinderen is; mijn kennis hierdoor wordt verbreed."

van de Belastingdienst, wat het ontvangen van giften van particulieren vergemakkelijkt en donateurs in staat stelt die giften af te trekken van de belasting. Omdat de Ontdekhoek niet aan de museale criteria voor de ANBI-status voldoet, is het aanvragen pionierswerk geweest. In 2013 is het echter gelukt de ANBI-status te verkrijgen voor onze vestiging in Rotterdam en voor de stichting Vrienden van de Ontdekhoek. Eind 2014 werd bekend dat alle vestigingen met terugwerkende kracht vanaf begin 2014 de ANBI-status zullen verkrijgen. Het ideële karakter van de Ontdekhoek stond al vast door de stichtingsvorm waarin de vestigingen zijn ondergebracht, maar de strenge screening van de Belastingdienst voor een erkenning als ANBI geeft veel beter het ideële karakter aan.

PR, communicatie en samenwerking

PR

De Ontdekhoek kent geen speciaal PR-beleid, maar probeert op verschillende manieren kinderen en scholen persoonlijk te benaderen. De beste reclame voor de Ontdekhoek is mond-tot-mondreclame, die wordt versterkt door de vele werkstukjes die aan anderen getoond kunnen worden. Daarnaast is er een website die in 2014 ca. 150.000 keer werd bezocht. Reclamefilmpjes en advertenties in de media zijn indirecter, en in het verleden is gebleken dat deze onpersoonlijke benadering een stuk minder goed werkt.

Hét PR-instrument van de Ontdekhoek is schoolbezoek. Kinderen die met school een bezoek aan de Ontdekhoek hebben afgelegd, worden enthousiaste ambassadeurs. Na een bezoek komt ca. 40% van de leerlingen één of meerdere keren op eigen gelegenheid terug, en vaak nemen ze een bekende mee.

Schrijven met een ganzenveer

De Ontdekhoek houdt zich niet alleen bezig met het genereren van naamsbekendheid voor zichzelf, maar maakt ook PR voor SOS Kinderdorpen. We vragen bezoekers om een vrijwillige bijdrage voor de plastic tassen voor het vervoer van gemaakte werkstukjes.

Media en publiciteit

In 2014 was er een radioactie van de lokale radio in Den Bosch waar bellers een geluid moesten raden om een toegangskaartje tot de Ontdekhoek te kunnen winnen. Het geluid was een muziekdoosje van de Ontdekhoek, en onder 125 correcte reacties zijn zes vrijkaartjes verloot.

Door een oud-medewerker van de Ontdekhoek, nu biologiedocent, is in januari 2014 een masterclass verzorgd voor de lerarenopleiding. De masterclass ging over didactiek, mogelijkheden om de aandacht van kinderen te prikkelen, en de aanpak van de Ontdekhoek. De studenten bleken zich net zo goed en lang als jonge kinderen te kunnen amuseren in de Ontdekhoek.

Op de Science Centre World Summit die in maart 2014 in Mechelen werd gehouden is een succesvolle workshop verzorgd.

Jora Vision is een bedrijf dat thema's ontwikkelt en uitvoert voor de leisure-industrie, onder andere voor Dierenpark Emmen en winkelcentra. Medewerkers van Jora Vision hebben in mei 2014 de Ontdekhoek bezocht en nemen onze ideeën mee in hun acquisitie in China als voorbeeld van wat er allemaal mogelijk is.

Ook internationaal heeft de Ontdekhoek kinderen kunnen bereiken: op het Science Festival in het Turkse Bursa, mei 2014, hebben drie medewerkers van de Ontdekhoek in drie dagen tijd 1500 kinderen spelenderwijs kennis laten maken met techniek. De vlag van de Ontdekhoek werd maar snel opgeborgen. Vrijwel hetzelfde lampje van de Ontdekhoek was ook het symbool van de AK partij van Tayyip Erdogan.

Met groot plezier hebben we ook dit jaar weer meegedaan met de wetenschapslunch in het NRC-café tijdens het Weekend van de Wetenschap in oktober. De Ontdekhoek was vertegenwoordigd als de Deskundigen in de Ontdekologie gedurende deze lunch met echte popup-wetenschappers.

Social media

Het bijhouden en voeden van een eigen Facebookpagina is meerdere keren geprobeerd, maar het aanleveren van content door medewerkers blijkt nauwelijks haalbaar te zijn.

Communicatie

Ontdekhoek Nederland is actief lid van meerdere verenigingen binnen en buiten Nederland, zoals:

- Vereniging van Science Centra in Nederland en Vlaanderen (VSC)
- ECSITE (Europese organisatie van Science Centra en Musea)
- Nederlandse Museumvereniging (NMV)
- Association for Science Education (ASE) in het Verenigd Koninkrijk. Het netwerk van de ASE houdt ons op de hoogte op gebied van Primary Science Education en Early Science.

Congressen van deze verenigingen leveren jaarlijks veel inspiratie op over Free Choice Learning, goed onderwijs op gebied van wetenschap en techniek, en de leisure industry. Daarnaast gebruiken we deze contacten om achter de schermen te kijken bij andere science centra. Een overkoepelend thema bij alle science centra is tegenwoordig de screenager – kinderen die opgroeien met niet alleen computers en televisie, maar ook smartphones en tablets. Science centra willen een tegenwicht bieden aan de alomtegenwoordige schermen door kinderen de kans te geven met hun hoofd en handen aan de slag te gaan.

“De grote waarde is dat kinderen hier zelf met allerlei materialen en technieken kunnen experimenteren. Dit is veel leerzamer dan dat iemand vertelt hoe ze dingen zouden moeten doen. Zelf ontdekkend leren is veel effectiever. Scholen beschikken vaak niet over zoveel verschillende materialen als jullie hier. Daarom heeft een bezoek aan de Ontdekhoek zeker meerwaarde.”

Samenwerkingen

Van vele opleidingen komen er stagiairs bij de Ontdekhoek, en ook lopen leerlingen uit het VO er hun maatschappelijke stages. De duur van de stages varieert van enkele dagen tot een half schooljaar. In Den Bosch wordt samengewerkt met het bureau Halt en vervullen vele first offenders hun opgelegde taakstraf in de Ontdekhoek. Soms bevalt het wederzijds zo goed dat de jongeren in de Ontdekhoek blijven werken.

In Rotterdam is de Ontdekhoek aangesloten bij de RotterdamPas, waarmee met een flinke korting de Ontdekhoek kan worden bezocht. Dit werkt goed. Ook zijn we aangesloten bij het Vakantiepaspoort, waarmee mensen die niet op vakantie kunnen gaan toch elke dag tegen zeer geringe kosten een andere leuke activiteit in de stad kunnen doen. Met organisaties zoals 'Laat Ze Maar Lachen' willen we ook zeer moeilijk bereikbare kinderen toch de Ontdekhoek laten bezoeken. Vrijwilligers van deze organisatie nemen deze lastig op te sporen kinderen mee voor leuke dagjes uit. In 2014 hebben 'Laat Ze Maar Lachen' en de Voedselbank samen aandacht besteed aan het opsporen van kinderen die in armoede leven. Circa 40 van deze kinderen hebben gratis een bezoek gebracht aan de Ontdekhoek.

De vestigingen van de Ontdekhoek zijn, op die in Rotterdam na, allemaal pal naast technische opleidingen gevestigd. Dit is een ideale mogelijkheid om kinderen ook een blik in de toekomst van hun technische interesse te kunnen geven. We werken nog met technische opleidingen en bedrijven aan samenwerking op dit terrein, wat moeilijk in de praktijk te brengen blijkt. Voor scholen in het voortgezet onderwijs en technische bedrijven staat de doelgroep van de Ontdekhoek ver van hun vandaan. In Den Bosch heeft de gemeente het voortouw genomen om aan een doorlopende leerlijn te werken, samen met het project Techxperience. De Ontdekhoek heeft hier sinds de start van dat project voor gepleit, en de gemeente wil dit nu bij het project afdwingen.

Bestuursontwikkeling

Onderzoek

Ontdekhoek Nederland is altijd bezig met het verbeteren en ontwikkelen van haar bestuurlijke aanpak, op basis van ervaringen in de praktijk.

Code Cultural Good Governance

De Ontdekhoek werkt sinds 2011 volgens de Code Good Cultural Governance.

Opvolging directeur

In 2014 is de directeur van de Ontdekhoek, Bert Nagel, 65 jaar geworden. Hiermee komt zijn pensionering in zicht. Hij heeft ook de Ontdekhoek opgericht in 1983 en is bedenker en maker van veel van de aanwezige

"Sommige kinderen zouden dit uitje nooit maken met hun ouders. Kinderen blijven vaak thuis en ondernemen verder weinig. Kinderen leren samenwerken, zelf dingen te ontdekken. Kinderen leren wat je van bepaalde dingen kunt maken, zoals aardappel → chips.

"Op school hebben wij maar beperkte materialen dus veel dingen kunnen niet gedaan worden, en hier wel. Kinderen worden uitgedaagd om verder door te denken."

exhibits. Met hulp van extern adviseur Frans Loos loopt nu een proces om het opvolgingsproces optimaal te laten verlopen. Bert Nagel zal op adviesbasis zijn expertise blijven inzetten voor het ontwikkelen van proefjes en exhibits en het bewaken van het succesvolle format.

Voor een mededirecteurschap had de Ontdekhoek gesproken met de directieleden van een nauwe verwante organisatie, maar die gesprekken hebben niet tot een samenwerking geleid.

Organisatiestructuur

De organisatie van Ontdekhoek Nederland bestaat sinds eind 2011 uit één bestuur voor zowel de landelijke stichting als de vestigingen, met daarboven een Raad van Toezicht. Voorheen was er per vestiging een bestuur, wat in de praktijk niet werkbaar was.

Raad van Toezicht

In 2014 hebben leden van de Raad van Toezicht het werkoverleg in Zwolle en Amsterdam bijgewoond, om het contact met de werkvloer te versterken en nader kennis te maken met de medewerkers. De voorzitter en secretaris van de Raad van Toezicht zullen in 2015 aftreden. Voor de zomer zijn daarom nieuwe leden gezocht. Bij het vertrekplan, dat eind 2014 nog in ontwikkeling was, is een geheel nieuwe Raad van Toezicht inbegrepen.

Organisatiestructuur Ontdekhoek

Raden van Advies

Het doel is om in de nabije toekomst per vestiging een Raad van Advies te hebben. In 2014 is het echter niet gelukt een actieve Raad van Advies van de grond te krijgen en te houden.

De medewerkers

Medewerkers van vestigingen zorgen in zelfstandige teams voor het ontvangen van de bezoekers, het op orde houden van de bezoekersruimte en werkvoorraden, het uitvoeren van klein onderhoud aan de opstellingen en het attenderen van de werkgroep als er groter onderhoud gepleegd moet worden. De centrale werkplaats voor onderhoud en reparaties is in Lelystad gevestigd. Hier bevindt zich ook het kantoor. Medewerkers komen op veel manieren bij de Ontdekhoek terecht: studenten lopen er stage, jonge overtredders doen er hun taakstraf en

ook hebben we een medewerker van de sociale werkplaats. Betrokkenheid onder medewerkers is groot, en verloop komt hoofdzakelijk onder afgestudeerde studenten voor.

In de onderstaande tabel is het aantal medewerkers en fte per vestiging weergegeven. Hoewel een medewerker gemiddeld maximaal één dag per week in de Ontdekhoek werkt, is in totaal sprake van 12,1 fte.

	Lelystad	Rotterdam	Den Bosch	Zwolle	Amsterdam	Totaal
Medewerkers	3 ⁽¹⁾	12	10	9	8	39
Uren 2014		661	631	428	474	2194
Fte ⁽²⁾	2,1	3	2,9	1,9	2,2	12,1
Werkdagen ⁽³⁾		1,1	1,2	0,9	1,1	

Medewerkers en uren per locatie

(1) In Lelystad: de directeur 1 fte, de klusjesman voor reparaties en onderhoud 0,6 fte en de boekhouder 0,45 fte.

(2) Gebaseerd op 220 werkdagen per jaar na aftrek van vakantie, feestdagen en ziekte dagen.

(3) Gemiddeld aantal werkdagen per week per medewerker.

Werkoverleg

Per jaar vindt er 3 à 4 keer werkoverleg plaats in alle vestigingen. Vast onderwerp is de veiligheid, waarbij brandoefeningen gehouden worden en de procedures doorgenomen worden voor verschillende gevarensenario's. Standaard wordt per werkoverleg aan één praktische opdracht gewerkt om dieper op een activiteit in te gaan. Vanaf 2014 komen de leden van de Raad van Toezicht af en toe op bezoek bij het werkoverleg.

Beloningsstructuur

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen geen vergoeding voor hun bestuurswerk. Wel worden gemaakte reiskosten en vergaderkosten door de stichting betaald. De directeur wordt als enige persoon fulltime betaald.

De uitvoering van de administratie, afdrachten en betaling van de lonen wordt in huis gedaan op basis van doorberekende uren. De salarisadministratie is uitbesteed. De timmer- en klusjesman in Lelystad werkt 0,6 fte ontvangt 1,5 keer het minimumuurloon. De persoon die scholen werft in Amsterdam werkt op uurbasis voor hetzelfde bedrag per uur.

Medewerkers op de werkvloer ontvangen het minimumloon plus reiskostenvergoeding. Tot 21 jaar betaalt de Ontdekhoek het minimumloon dat voor een twee jaar hogere kalenderleeftijd geldt.

Een blik in de naaste toekomst

In de naaste toekomst staat er zowel dichtbij huis als in het buitenland veel op stapel.

Het zoeken en vinden van een opvolger voor de persoon die de Ontdekhoek heeft bedacht, opgericht, gemaakt en verbeterd – directeur Bert Nagel – blijft een belangrijk aandachtspunt. Daarnaast moeten er vervangers gezocht worden voor een deel van de Raad van Toezicht. De Ontdekhoek bestaat al 28 jaar en heeft een rijke geschiedenis, en we moeten ervoor zorgen dat die kennis en ervaring bewaard blijft voor de toekomst.

Er zijn plannen in ontwikkeling voor het openen van een nieuwe Ontdekhoek in winkelcentrum City Plaza in Nieuwegein: Ontdekhoek 030. Net als de andere vestigingen van de Ontdekhoek wil deze nieuwe vijfde vestiging wil zich sterk maken voor een doorlopende leerlijn voor kinderen met interesse voor techniek: basisschool, voortgezet onderwijs, beroepsopleiding en beroepspraktijk. De Ontdekhoek kan hierin de inspirerende factor zijn die de technische interesse levend houdt.

Een belangrijk aandachtspunt is ook de werving van meer scholen, om voor iedere vestiging een optimale dekking aan bezoekers te krijgen uit het voedingsgebied. Fondsverwerving en daaruit volgend herhalingsbezoek is hiervoor thans een aangewezen weg.

“Onze school is een cluster 2 school, een school voor kinderen met spraak- en taalontwikkelingsstoornissen. De kinderen hebben een normale intelligentie, maar kunnen vaak moeilijk uit boekjes leren. Wat zij wel kunnen is werken en leren met hun handen. Zij zijn vaak visueel en ruimtelijk erg goed ontwikkeld en kunnen al doende, werkend met hun handen, veel leren en succeservaringen opdoen. Dat laatste is erg belangrijk, omdat ze bij het gewone leren tegen hun beperkingen aanlopen en gefrustreerd kunnen raken.”

“De Ontdekhoek is voor onze kinderen uitermate geschikt en heel erg leerzaam. De organisatie, met de aftekenlijstjes, geeft de kinderen het gevoel zelf de regie over de ochtend te houden. Dit is voor oudere kinderen belangrijk! Wij komen graag nog eens terug op de Ontdekhoek!”

Bijlage A: Mensen betrokken bij de Ontdekhoek in 2014

Medewerkers Ontdekhoeken 2014

Ontdekhoek Rotterdam	Ontdekhoek Den Bosch	Ontdekhoek Zwolle
Ilse Berkhout Ilse van de Bilt Maaïke Borgers Maaïke Sluïjter Marcia Lints Sander de Vos Sophie Zuidendorp Sven van der Valk Tessa Henkes Femke Borgers	Amy van Kasteren Anniek Hesselmans Gemma Henselmans Giancarlo Beffers Jan Elferink Jeanne van Kasteren Savana De Medewe Woodley	Bartje Jansen-Maas Jurrian Nijhof Marielle Sibma Martin Weber Maylina Sibma Mehdi Malgard Renée la Haye Rita Weber Sevin Djumshudlu Saskia Strijks
Nieuw: Ramesh Acharya Ticho Welschen Jodi Welschen Saskia van Meurs	In 2014 hebben afscheid genomen: Sander van Kasteren Wietske Coster Willem Wijgengangs Lieke Greijn Inda Dorrestein	In 2014 hebben afscheid genomen: David Bruckman Floris Fibma Hazal Habay

Ontdekhoe Amsterdam	Lelystad
Jori Langwerden	Bedenker, maker, directeur
Kelly Kilarciyan	Bert Nagel
Kristel Tjon-A-Meeuw	
Rick Maarschalkerweerd	Reparaties, onderhoud
Romana Ooman	Sjoerd Boelsma
Sanne van der Voort	
Tommy Srisangkhan	Administratie
	Bianca Struyf
Nieuw:	
Melanie van der Mee	Accountant
	Amelius Bos
	Remco Bos
	Lentink Accountants
	Research exhibits
	Peter Kuipers
	Pieter Dun
	Sjoerd Boelsma
	Niek Cannegieter
	Bert Nagel
	Adviseur opvolging
	Frans Loos

Raad van Toezicht 2014

Voorzitter:	Mieneke Knottenbelt
Secretaris:	Gérard Opstelten
Penningmeester:	Valk van Spiegel
Leden:	Aaike van Oord
	Ton Klinkers
	Sandra Beekhoven

In 2014 nam Maarten Horstink afscheid als lid van de Raad van Toezicht.

Raden van Advies

Amsterdam: Sanne van de Voort

Rotterdam: Jan van der Schans
Pieter van der Kooij

Voor de andere vestigingen zijn de Raden van Advies nog in oprichting.

Freelancers

Promotieonderzoek Free Choice Learning op basis van de Ontdekhoek:

Robert Schuurmans Stekhoven

Projectleider Ontdekhoek:

Robert Schuurmans Stekhoven

PR&communicatie: Elisabeth van Dorp

Fotografie en webredactie:

Elisabeth van Dorp

Webonderhoud: André Leerenveld

Lunatec Productions bv

Redactie en jaarverslag:

Maartje Gorte

Play Your Words Right

Bijlage B: NAW-gegevens vestigingen

Ontdekhoek Nederland

Kaapstanderweg 1A
8243RB Lelystad

Telefoonnummer: 06 546 08 382
E-mailadres: b.nagel@ontdekhoek.nl
BTW-nummer: NL000463563B01
IBAN: NL54 INGB000 1475000
KvK-registratie: 246041
RSIN: 006463563

Ontdekhoek Amsterdam

Burgemeester Roëllstraat 145
1064 BK Amsterdam

Telefoonnummer: 020 4116846
IBAN: NL95 INGB000 1514905
KvK-registratie: 41246041
RSIN: 814792510

Ontdekhoek Rotterdam

Crooswijkseweg 36
3034HL Rotterdam

Telefoonnummer: 010 4143103
IBAN: NL38 INGB000 1474512
KvK-registratie: 41085134
RSIN: 803338971

Ontdekhoek Den Bosch

Onderwijsboulevard 3
5223 DE Den Bosch

Telefoonnummer: 0736215335
IBAN: NL22 INGB000 3105273
RSIN: 803339008

Ontdekhoek Zwolle

Hogeschool Windesheim
Techniekgebouw T 134
8017 CA Zwolle

Telefoonnummer: 038 460 61 00
IBAN: NL36 INGB000 7227618
KvK-registratie: 41025095
RSIN: 803339070